

Rozszerzona Odpowiedzialność Producenta

Forum Dialogu Konfederacji Lewiatan

- nowy system ROP – od założeń do projektu

10 maja 2022

(Spotkanie w Konfederacji Lewiatan)

Plan Spotkania

1. Dlaczego potrzebny jest efektywny system ROP?
2. Dlaczego system ROP proponowany w projekcie ustawy z sierpnia 2021 r. nie spełniał swoich celów i fundamentalnych wymagań art. 8a?
3. Benchmarki ROP – dobre i złe praktyki z innych krajów EU
4. Proponowane rozwiązania system ROP dla Polski - założenia systemu ROP
5. Dyskusja - Rada Dialogu Interesariuszy ROP -> Forum Dialogu ROP

1.

Dlaczego potrzebny jest efektywny system ROP ?

Zmiana Paradygmatu

“Najlepszy odpad to ten, którego nie ma...”

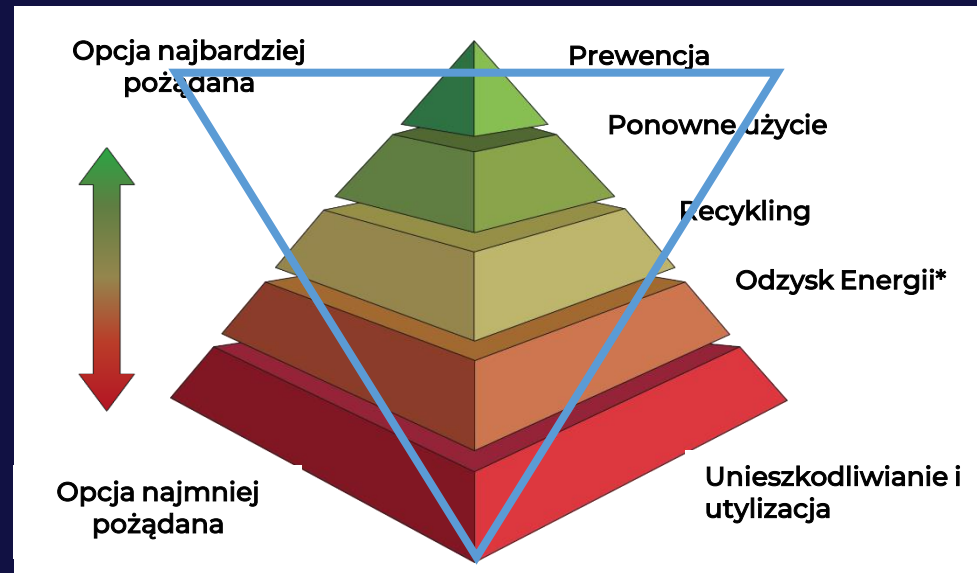
“(...) jestem za recyklingiem, ale to nie jest optymalne rozwiązanie.

Optymalne rozwiązanie to wyeliminowanie konieczności recyklingu, albo dlatego, że przestajesz używać jakichś materiałów, lub jeśli ich używasz, to wykorzystujesz je ponownie”.

Frans Timmermans, VP EU Commission (2019)

Piramida *hierarchii postępowania* z odpadami musi zostać odwrócona

Do 2030 roku **wszystkie opakowania** muszą nadawać się do ponownego użycia lub być recyklowalne.

Od niezrecykowanych opakowań z tworzyw sztucznych państwa UE będą płacić **800 euro/ tonę**.

Co powinien zmienić system ROP?

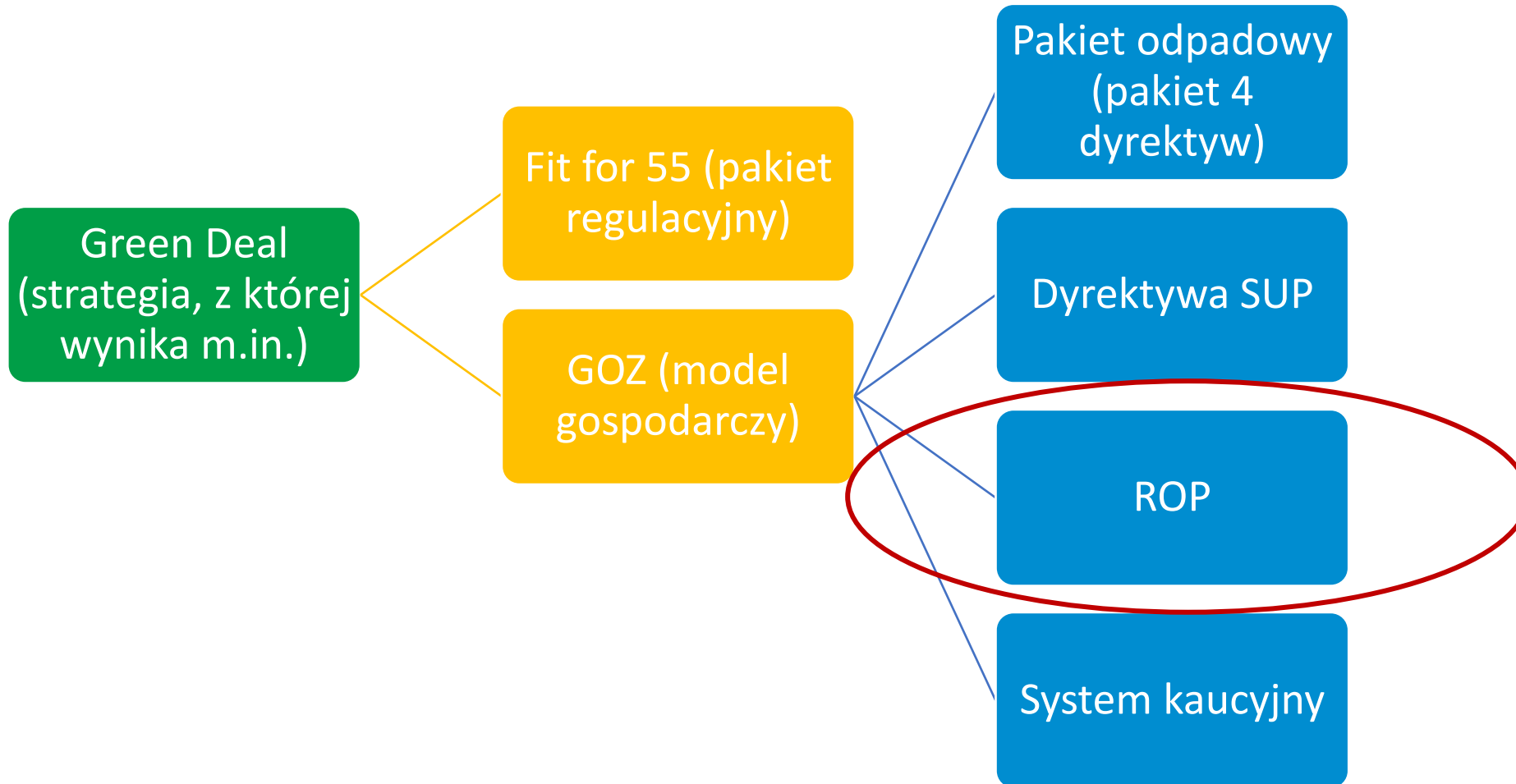
Wdrożenie ROP w Polsce | Olbrzymie wyzwanie

- System ROP – finansowa lub finansowa i organizacyjna odpowiedzialność za **selektywną zbiórkę, sortowanie i przetwarzanie odpadów opakowaniowych**.
- Obejmuje również odpowiedzialność za **zapobieganie powstawaniu odpadów**, umożliwienie ponownego użycia opakowań oraz zwiększanie przydatności odpadów opakowaniowych do recyklingu.

- **Obowiązek wdrożenia dyrektywy z 2018 r. do krajowego prawa – lipiec 2020 r.**

- **Obawy, że zmodyfikowany projekt ustawy ROP – bez zmian jej założeń - nie spełni swoich celów środowiskowych i wygeneruje olbrzymie koszty dla społeczeństwa.**

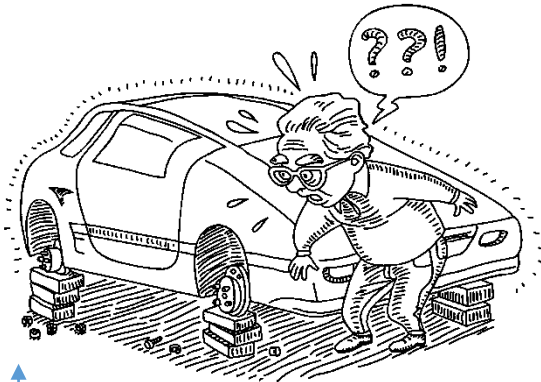
ROP nie funkcjonuje w próżni | jest częścią legislacyjnego ekosystemu

RYZIKO | Projekt ustawy wdrażającej ROP może nie spełnić celów, dla których powstaje

- Przerzucimy pieniądze z jednej kieszeni do drugiej kieszeni mieszkańca co pozostanie bez wpływu na stan środowiska
- Zwiększymy znacznie koszty społeczne przez opóźnienie stworzenia legislacyjnych i strukturalnych opodwalin pod coraz bardziej wymagające regulacje związane z opakowaniami.

WPROWADZAJĄCY

Mają **obowiązki** ale nie mogą ich zrealizować **nie mając narzędzi** do ich realizacji

CELE ŚRODOWISKOWE (EU)

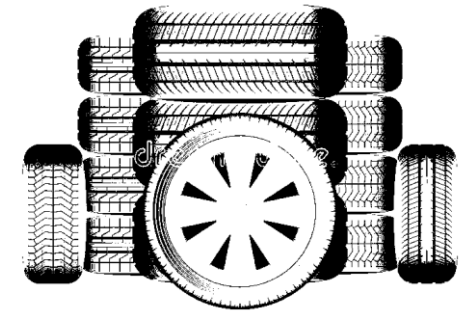

Uciekają coraz szybciej

Między innymi:

- **poziom recyklingu** dla tw. szt. 22,5% → **50% (2025)**
- **zakaz wywozu** na wysypiska odpadów opak. **po 2030**
- **wiele innych** w ramach Zielonego Ładu (po 2024)

NFOŚ

Ma **pozornie** narzędzia do realizacji celów, **(bez obowiązków środowiskowych!)**

Dwa główne modele finansowania | który wybrać?

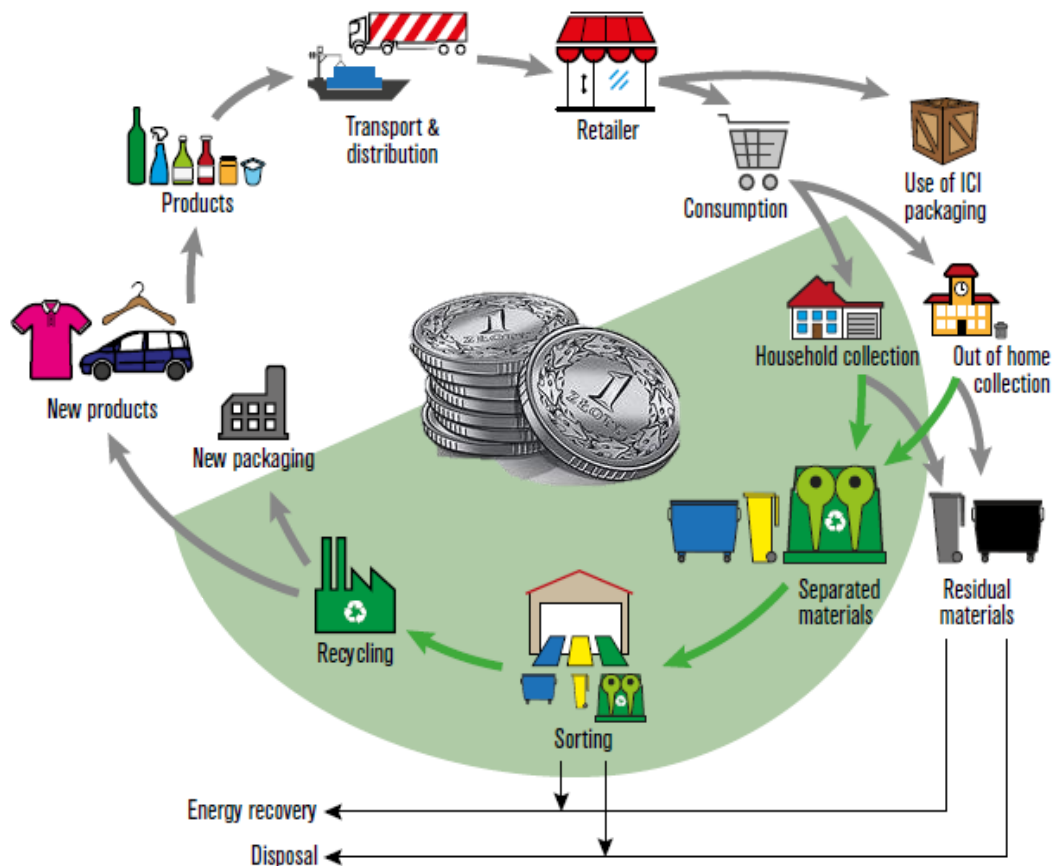
“(…) Między MKiŚ a biznesem zapowiada się spór o to, czy to regulator, czy biznes powinien stworzyć system ROP...

Regulator ma regulować, a nie organizować. Organizację systemu powinny wziąć na siebie dobrze uregulowane organizacje odzysku do spółki z samorządem – miastami, powiatami lub województwami.

Natomiast mnie jako osobę zajmującą się zarządzaniem innowacjami razi totalne ignorowanie projektowania doświadczeń użytkownika, czyli konsumenta. A przecież to ludzie, konsumując, generują odpady i to ukształtowanie ich zachowań oszczędziłoby nam większości problemów. (...)”

*18 kwietnia 2021 | Wywiad Dziennika Gazety Prawnej z Janem Filipem Staniłko
ekspert ds. polityki przemysłowej i gospodarki obiegu zamkniętego, w latach 2015–2020*

Jakie cele ma realizować pieniądz z ROP?

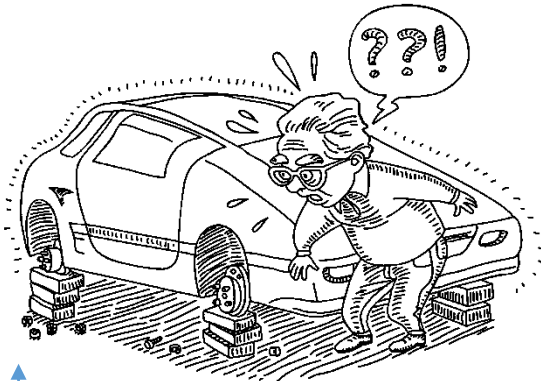

- ✓ Nowy strumień pieniądza poprzez ROP nie jest celem, lecz mechanizmem.
- ✓ Ma pokrywać ściśle określone koszty i stymulować mechanizmy zapewniające realizację celów środowiskowych (w tym recykling).
- ✓ Ma zaspokoić potrzeby wszystkich uczestników łańcucha opakowaniowo-odpadowego przy zachowaniu optymalnych kosztów systemu.
- ✓ Bilansowanie finansowe systemu gospodarki odpadami musi iść w parze z obiegiem materiału.

RYZIKO | Projekt ustawy wdrażającej ROP może nie spełnić celów, dla których powstaje

- Przerzucimy pieniądze z jednej kieszeni do drugiej kieszeni mieszkańca co pozostanie bez wpływu na stan środowiska
- Zwiększymy znacznie koszty społeczne przez opóźnienie stworzenia legislacyjnych i strukturalnych opodwalin pod coraz bardziej wymagające regulacje związane z opakowaniami.

WPROWADZAJĄCY

Mają **obowiązki** ale nie mogą ich zrealizować **nie mając narzędzi** do ich realizacji

CELE ŚRODOWISKOWE (EU)

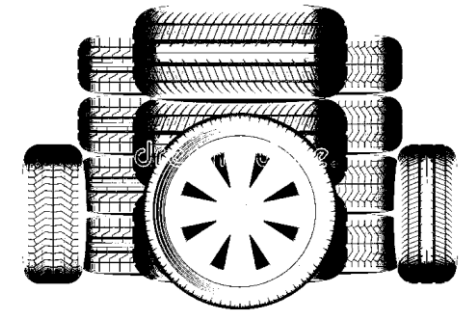

Uciekają coraz szybciej

Między innymi:

- **poziom recyklingu** dla tw. szt. 22,5% → **50% (2025)**
- **zakaz wywozu** na wysypiska odpadów opak. **po 2030**
- **wiele innych** w ramach Zielonego Ładu (po 2024)

NFOŚ

Ma **pozornie** narzędzia do realizacji celów, **(bez obowiązków środowiskowych!)**

Cel zasadniczy ROP | zamykanie obiegu w sposób ekonomicznie efektywny: tj. zbudowanie zestawu działań w obu obszarach (1) i (2).

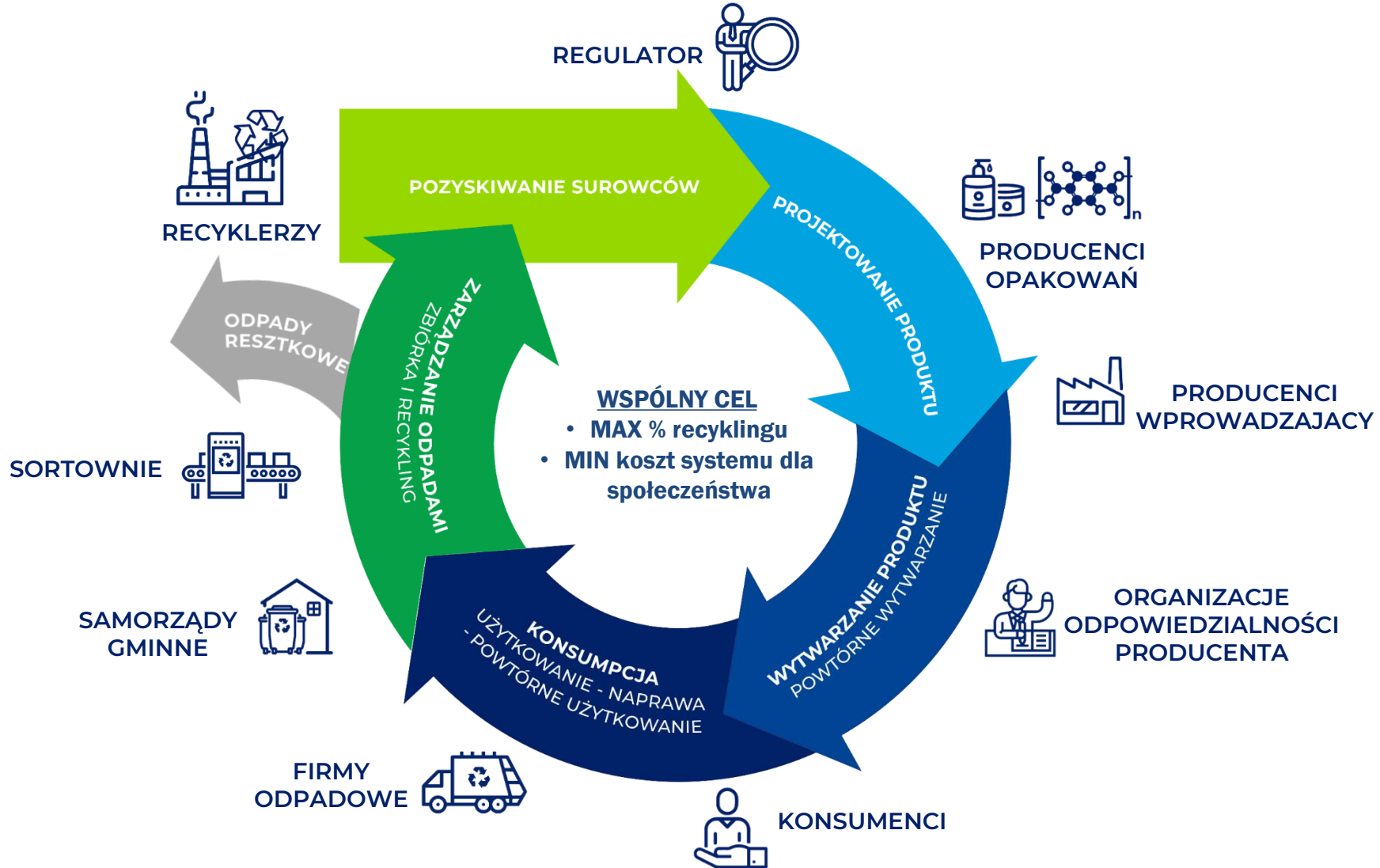

Cel zasadniczy ROP | zamykanie obiegu w sposób ekonomicznie efektywny: tj. zbudowanie zestawu działań w obu obszarach (1) i (2).

Prawidłowo wdrożony ROP – w oparciu o “Wymagania Minimalne” Art. 8a dyrektywy o Odpadach oferuje założenia dla efektywnego systemu ROP umożliwiającego maksymalizację poziomu recyklingu przy zachowaniu optymalnych kosztów dla społeczeństwa.

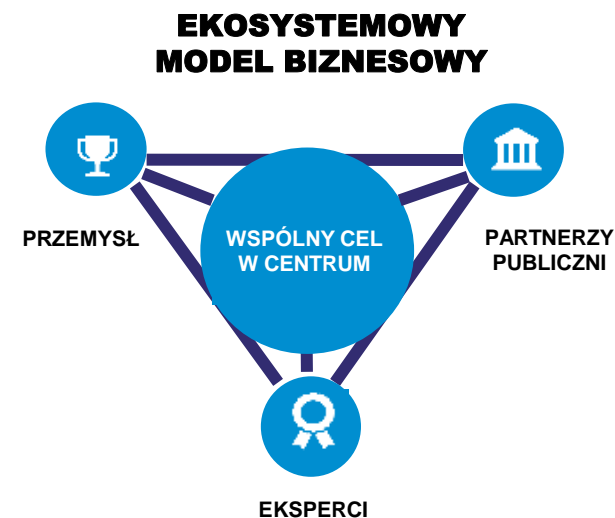
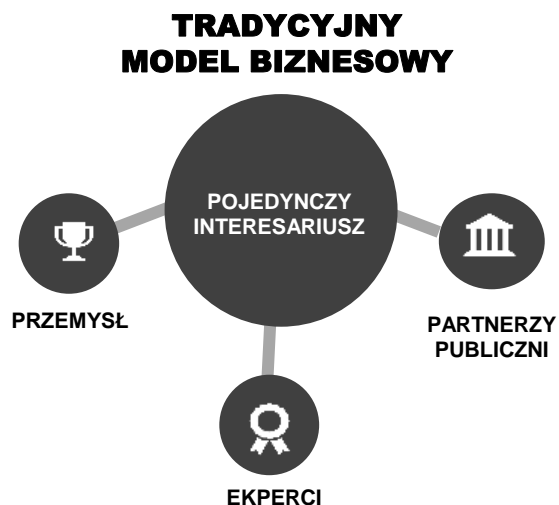
Złożoność systemu ROP w połączeniu z nadchodzącymi regulacjami dotyczącymi opakowań w ramach Zielonego Ładu UE, wymaga nowego podejścia w jego tworzeniu

Ekosystemy, w obliczu nowych wyzwań, potrzebują radykalnej zmiany w konfiguracji -> Forum Dialogu

Ustawa o ROP może (i) utrwalić obecną błędną konfigurację lub (ii) umożliwić nową.

Współzależny system uczestników współpracujących nad wspólnym celem i odblokowujący możliwości, które nie mogłyby inaczej istnieć.

2.

Dlaczego system ROP proponowany w projekcie ustawy z sierpnia 2021 r. nie spełniał swoich celów i fundamentalnych wymagań art. 8A?

ROP | Cechy systemu zgodne ze znowelizowaną w 2018 r Dyrektywą o Odpadach, art 8a

jasno określone cele w zakresie gospodarowania odpadami

jasno określone role i obowiązki dla wszystkich uczestników systemu – w zakresie wpływu na dany obszar

wymóg **pełnej partycypacji Wprowadzających w kosztach** zbiórki, transportu i przetwarzania odpadów opakowaniowych

zasada “kosztu netto” = efektywność kosztowa (nieprzekraczanie kosztów niezbędnych do prawidłowego zagospodarowania odpadów)

zasada równego traktowania i niedyskryminacji

ustalenie zasad wyceny wysokości wkładu finansowego - zróżnicowanie opłaty ROP, tj. **ekomodulacja**

zapewnienie **wykorzystania recyklatu** w produkcji nowych opakowań

transparentność systemu, narzędzia monitoringu i **kontroli organizacji ROP i Wprowadzających**

edukacja różnych grup interesariuszy

platforma do regularnego dialogu / **Rada Dialogu Interesariuszy ROP**

Niezgodność Projektu Ustawy ROP a Art.8 Dyrektywy

Element Art 8a Dyrektywy o Odpadach

Zgodność Projektu Ustawy z Art.8a

jasno określone cele w zakresie gospodarowania odpadami	Niezgodny
jasno określone role i obowiązki wszystkich uczestników systemu – w zakresie wpływu na dany obszar	Niezgodny
wymóg pełnej partycypacji Wprowadzających w kosztach zbiórki, transportu i przetwarzania odpadów opakowaniowych	Zgodny Wprowadzający pokrywają 100% kosztów systemu ROP
zasada "kosztu netto" = (nieprzekraczanie kosztów niezbędnych do prawidłowego zagospodarowania odpadów)	Niezgodny
ustalenie zasad wyceny wysokości wkładu finansowego - zróżnicowanie opłaty ROP (ekomodulacja)	Niezgodny
zasada równego traktowania i niedyskryminacji	Niezgodny
transparentność systemu, narzędzia monitoringu i kontroli organizacji ROP i Wprowadzających	Niezgodny
platforma do regularnego dialogu / Rada Dialogu Interesariuszy ROP	Niezgodny
edukacja różnych grup interesariuszy	Zgodny lecz wadliwie naliczane 2% od wartości netto opakowań
zapewnienie wykorzystania recyklatu w produkcji nowych opakowań	Niezgodny

Niezgodność Projekt Ustawy ROP a Art.8 Dyrektywy

Element Art 8a Dyrektywy o Odpadach

Zgodność Projektu Ustawy z Art.8a

jasno określone cele w zakresie gospodarowania odpadami

jasno określone role i obowiązki dla wszystkich uczestników systemu – w zakresie wpływu na dany obszar

wymóg pełnej partycypacji Wprowadzających w kosztach zbiórki, transportu i przetwarzania odpadów opakowaniowych

zasada "kosztu netto" = (nieprzekraczanie kosztów niezbędnych do prawidłowego zagospodarowania odpadów)

ustalenie zasad wyceny wysokości wkładu finansowego - zróżnicowanie opłaty ROP (**ekomodulacja**)

Cele od strony prawnej jasno przypisane do Wprowadzających ale odpowiedzialność operacyjna za ich realizację rozmyta pomiędzy samorządy, NFOŚ i IOŚ. Tak samo w kwestii finansowania edukacji – płatnik określony ale nie określony sposób wydatkowania i nadzoru nad tym wydatkowaniem.

Wprowadzający pokrywają koszty gospodarki wszystkimi odpadami komunalnymi a nie jedynie opakowaniowymi jak wynika z Art. 8a

Brak powiazania Opłaty Produktowej z rzeczywistymi kosztami lub kosztami optymalnymi jakie należy ponieść aby system gospodarki odpadami opakowaniowymi rozwijał się efektywnie

Wartość opłaty ekomodulowanej musi być określana na podstawie bardzo szczegółowego i transparentnego mechanizmu biorącego pod uwagę szereg aspektów budowy opakowania oraz możliwości technologicznych sortowania i recyklingu. W obecnym projekcie brak takiego mechanizmu, więc określanie wysokości tej opłaty może być stronicze.

Niezgodność Projekt Ustawy ROP a Art.8 Dyrektywy

Element Art 8a Dyrektywy o Odpadach

Zgodność Projektu Ustawy z Art.8a

zasada równego traktowania i niedyskryminacji

Nie jest jasne czy gminy będą traktowane wg. tych samych zasad co recyklerzy; brak mechanizmu pokrywania kosztów sortowni jako jednego z najważniejszych ogniw łańcucha gospodarki odpadami surowcowymi

transparentność systemu, narzędzia monitoringu i kontroli organizacji ROP i Wprowadzających

IOŚ ma skupiać wiele kompetencji z tego obszaru ale niektóre z nich wydają się iluzoryczne jak np. wystawianie DPR za odpady z Gospodarstw Domowych, gdy trudno będzie recyklerowi określić źródło pochodzenia odpadów. IOŚ sam powinien prowadzić nadzór nad systemem a nie bazować na audytach realizowanych przez osoby trzecie.

platforma do regularnego dialogu / **Rada Dialogu Interesariuszy ROP**

Ustalenia takiej Rady Dialogu powinny być wiążące dla legislatora a nie być jedynie źródłem informacji czy rekomendacją.

edukacja różnych grup interesariuszy

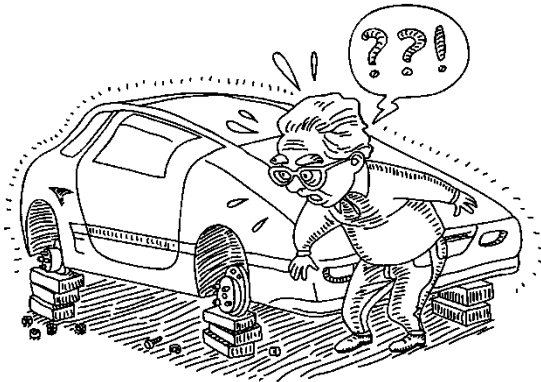
Wpłaty od Wprowadzających w wys. 2% wartości netto opakowań nie są związane z profilem ekologicznym opakowania.

zapewnienie wykorzystania recyklatu w produkcji nowych opakowań

Zasady te muszą być jasno określone po pogłębionych konsultacjach z branżą recyklingu i producentów opakowań mając na względzie ograniczenia technologiczne i wymogi jakie muszą spełniać opakowania.

RYZYKO | Projekt ustawy wdrażającej ROP może nie spełnić celów, dla których powstaje

WPROWADZAJĄCY

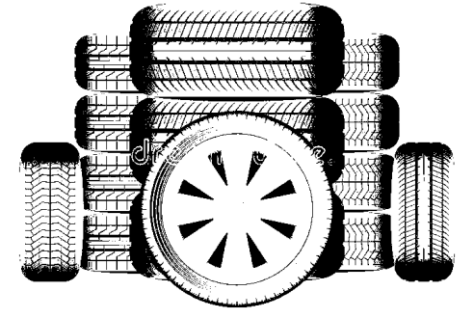
Mają **obowiązki** ale nie mogą ich zrealizować **nie mając narzędzi** do ich realizacji

CELE ŚRODOWISKOWE (EU)

Uciekają coraz szybciej

NFOŚ

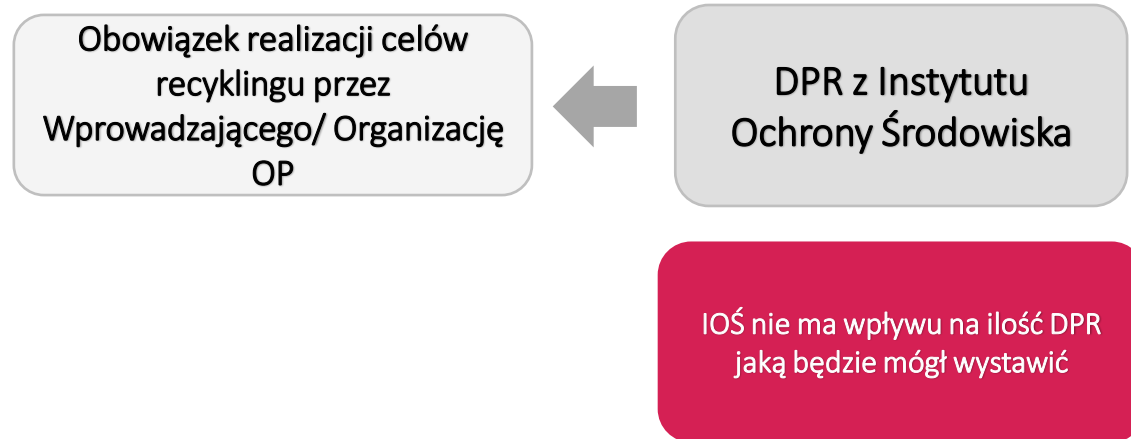
Ma **pozornie** narzędzia do realizacji celów, **(bez obowiązków środowiskowych!)**

Projekt ustawy – logika systemu odnośnie strumienia z GD

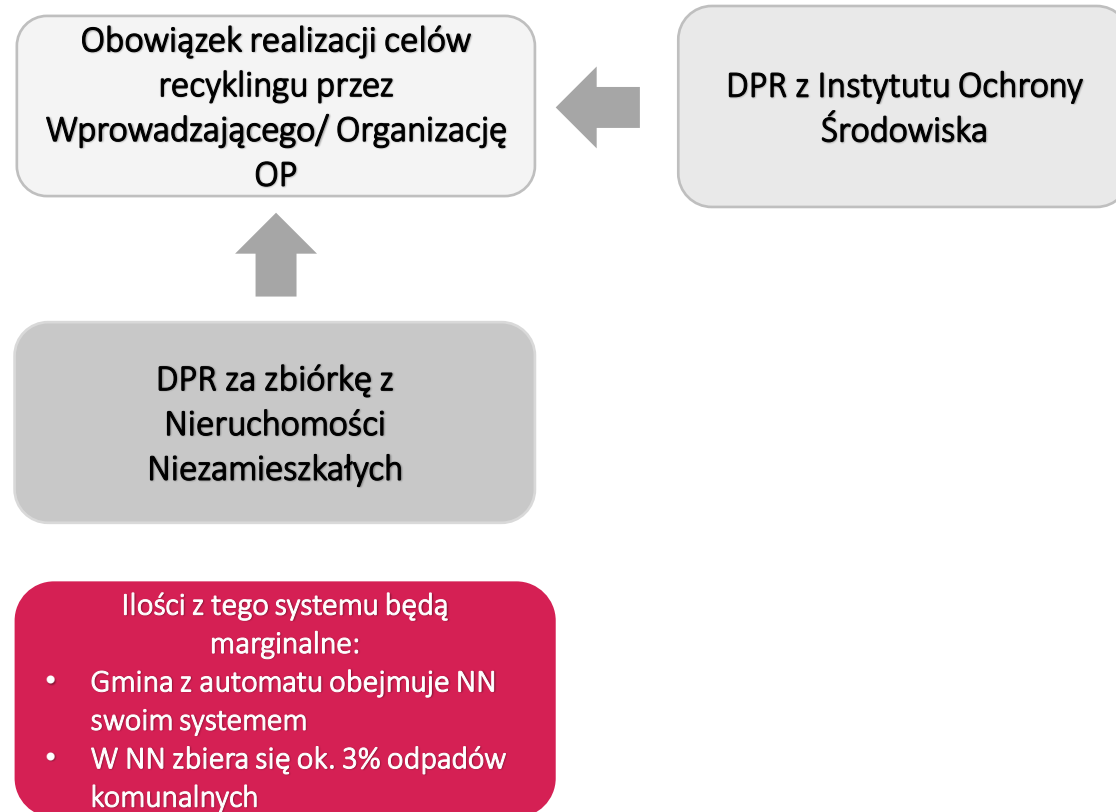
Obowiązek realizacji celów
recyklingu przez
Wprowadzającego/ Organizację
OP

Jeśli nie zrealizuje celów to płaci
OPŁATĘ PRODUKTOWĄ
i MA
ODPOWIEDZIALNOŚĆ
WIZERUNKOWĄ

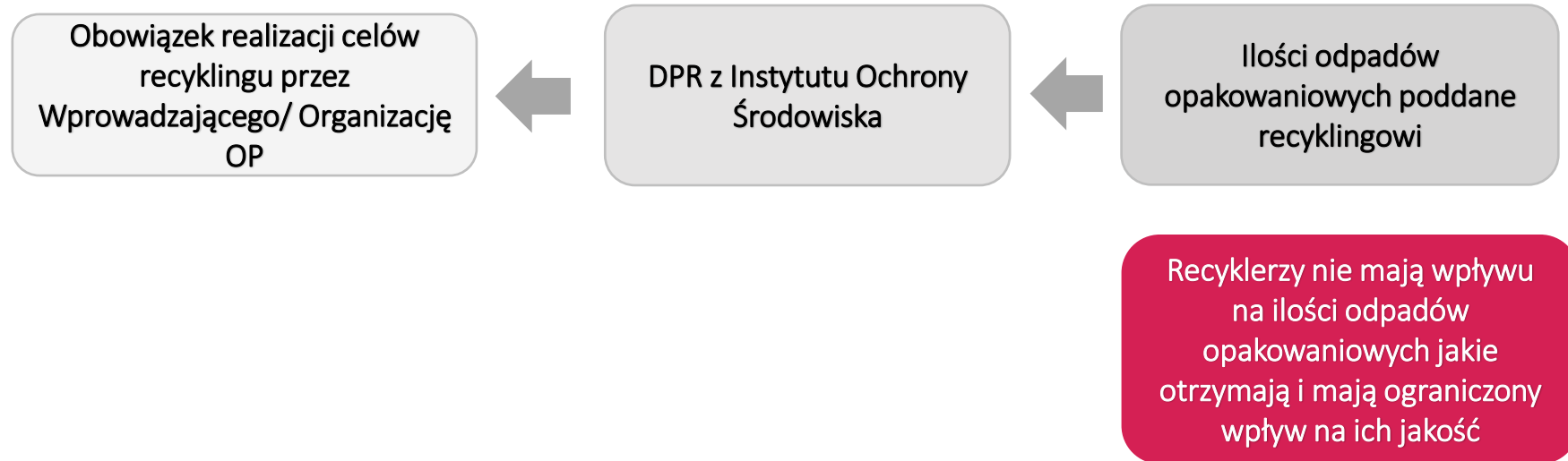
Projekt ustawy – logika systemu odnośnie strumienia z GD

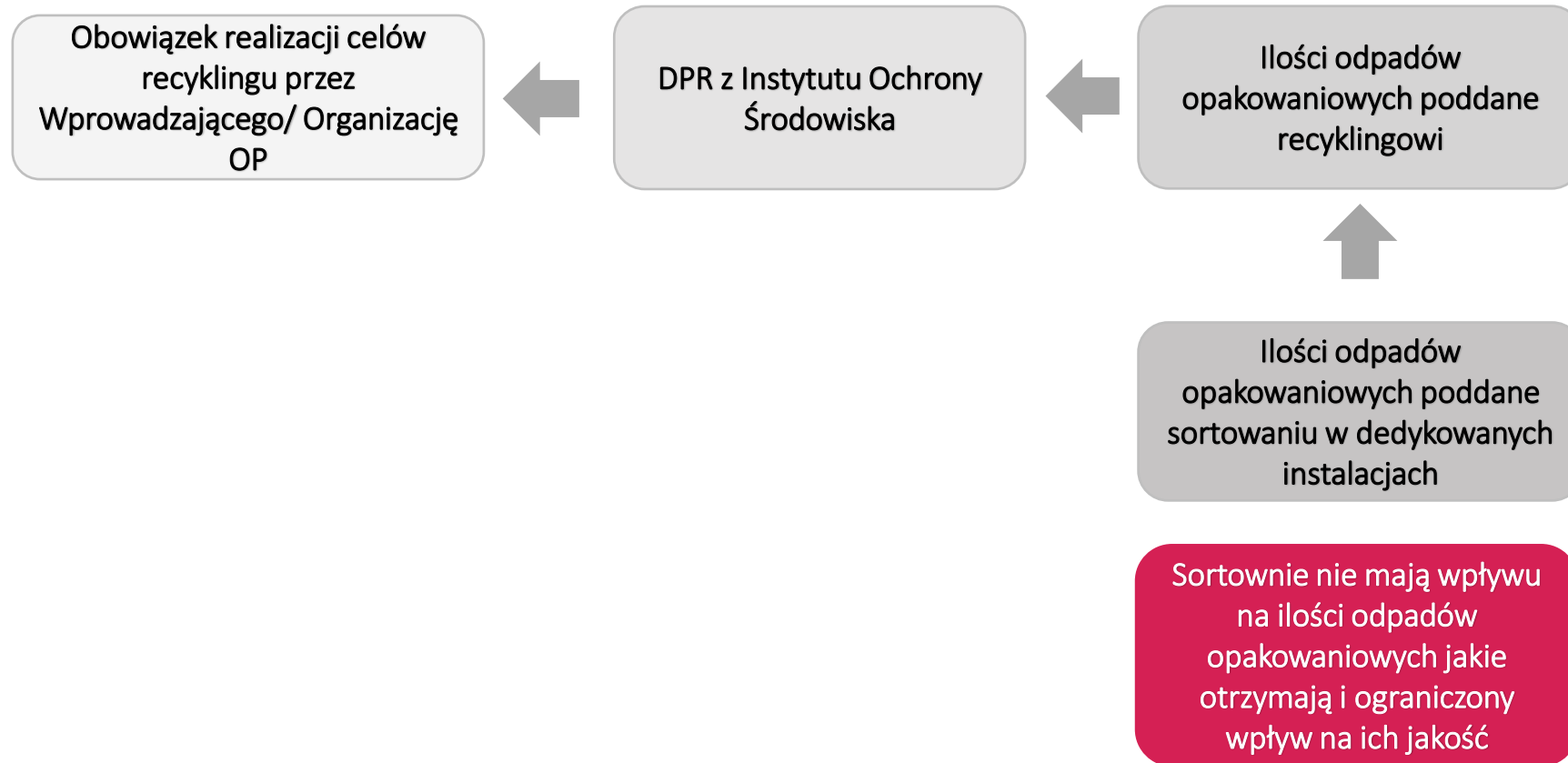
Projekt ustawy – logika systemu odnośnie strumienia z GD

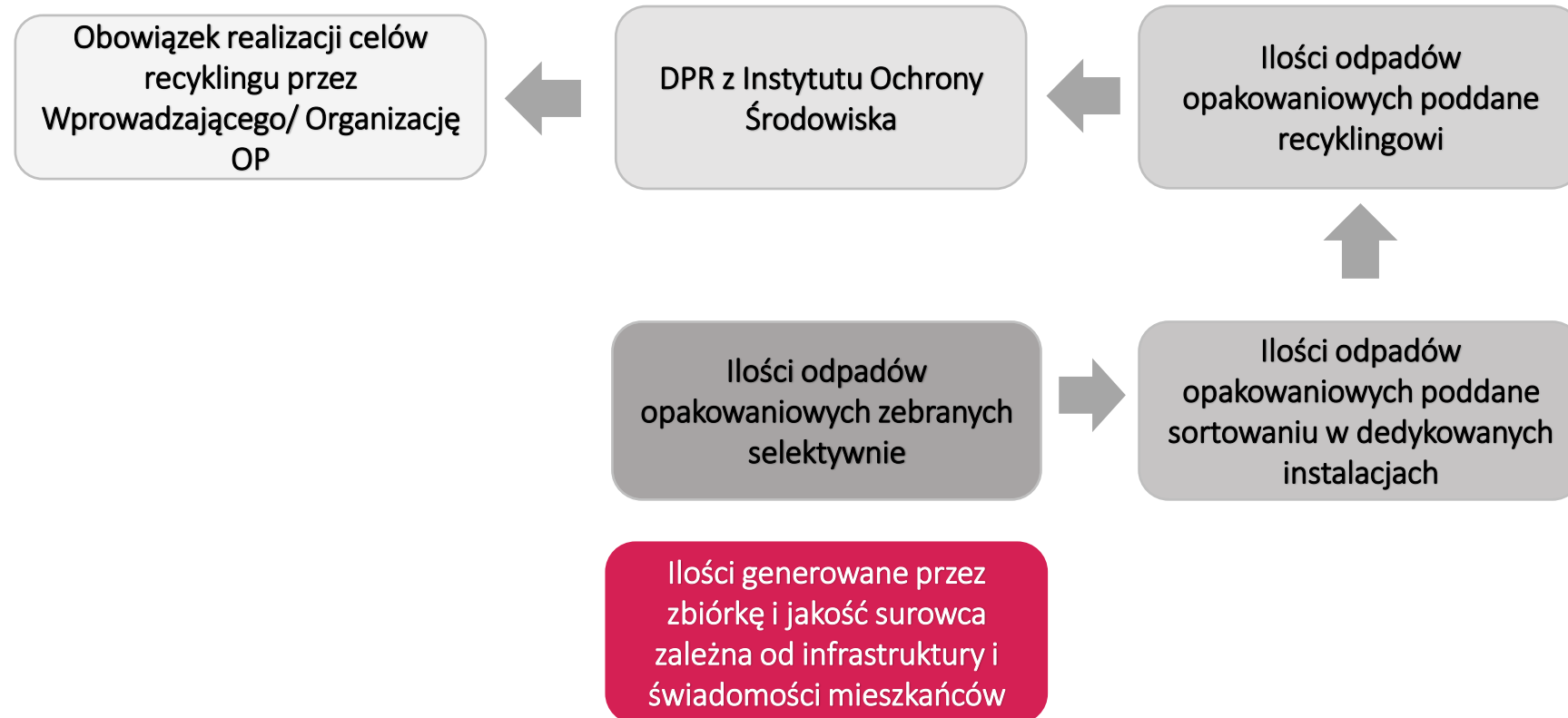
Projekt ustawy – logika systemu odnośnie strumienia z GD

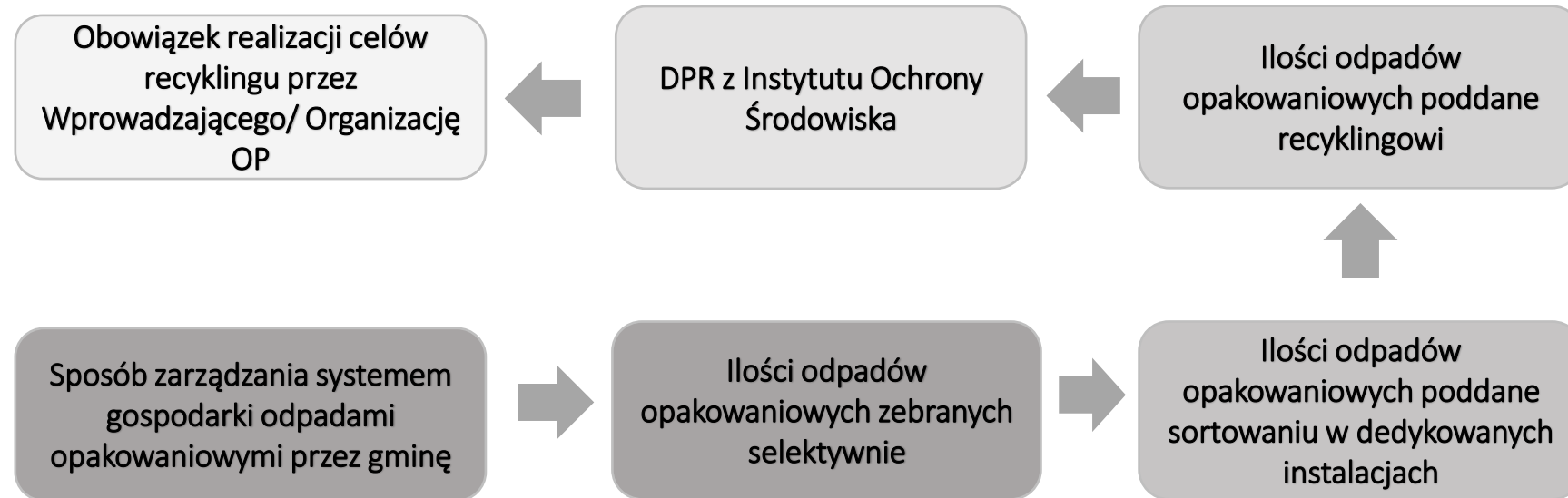
Projekt ustawy – logika systemu odnośnie strumienia z GD

Projekt ustawy – logika systemu odnośnie strumienia z GD

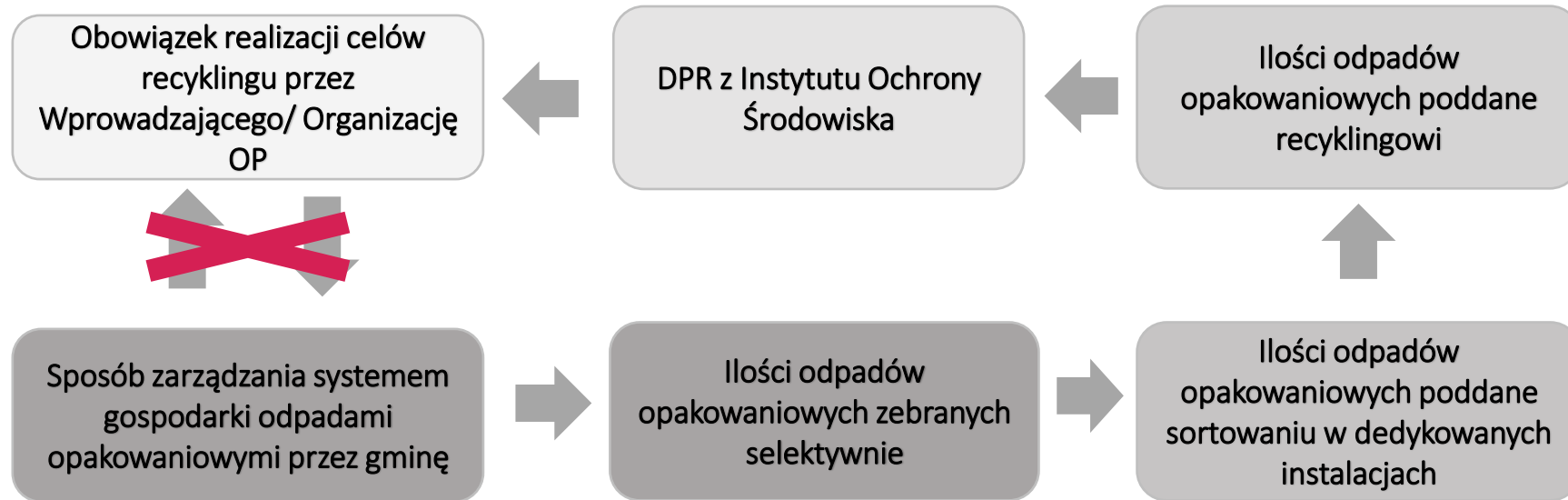

Projekt ustawy – logika systemu odnośnie strumienia z GD

- Projekt ustawy odnosi się do odpadów komunalnych
- Nie jest jasne ile gmina otrzyma pieniędzy jeśli otrzyma – nie jest to motywator
- Może obniżyć opłatę dla mieszkańca
- Nie ma celów odnośnie frakcji surowcowej

Projekt ustawy – logika systemu odnośnie strumienia z GD

Brak relacji między nadzorcą systemu zbiórki selektywnej / całym systemem gospodarki odpadami opakowaniowymi z GD a wprowadzającymi, na których ciążyą cele recyklingu.

Przerwany System nie jest systemem

3.

Benchmarki ROP – dobre i złe praktyki z innych krajów UE

4 kluczowe elementy systemów ROP

W systemach ROP można scharakteryzować 4 kluczowe filary:

1. Podział odpowiedzialności (Pełna operacyjna, częściowa, czy brak operacyjnej odpowiedzialności OOO)

- Podział odpowiedzialności jest główną kluczową cechą projektową systemu ROP. Przedstawiono różne opcje, oparte na rzeczywistych systemach utworzonych w innych krajach UE, a także przeanalizowano ich zgodność z wytycznymi UE oraz znaczenie w kontekście polskim.

2. Pokrycie kosztów (Jakie koszty są pokryte przez OOO?)

- Kwestia pokrycia kosztów zależy bezpośrednio od dokonanego wyboru podziału odpowiedzialności. Możliwe są różne opcje (jakie koszty, jaki poziom odpowiedzialności, jaki mechanizm odpowiedzialności?)

3. Uczciwa konkurencja (Jakie mechanizmy koordynacji w wypadku konkurencji pomiędzy OOO?)

- W wypadku konkurencji pomiędzy kilkoma OOO., potrzebny jest mechanizm koordynacji. Takie mechanizmy zostały wprowadzone w wybranych krajach UE?

4. Zarządzanie i nadzór (Jakie dane są monitorowane? Jaki rodzaj kontroli nakłada się na uczestników systemu?)

- Niezależnie od kluczowych zasad rządzących systemem ROP (patrz powyżej), zarządzanie i nadzór są niezbędne do zapewnienia jego prawidłowego funkcjonowania.

Analizowane systemy ROP

Tabela przedstawia informacje dotyczące systemów ROP w ośmiu krajach:

- Liczba systemów ROP oraz informacji dot. konkurencji
- Zakres odpowiedzialności OOO. tj. jeśli są one odpowiedzialne za odpady z gospodarstw domowych/przemysłu/handlu

Flag	Country	Liczba ROP	Zakres ROP dla opakowań
	Hiszpania	2 niekonkurujące ze sobą (1 dla szkła, 1 dla innych opakowań)	Odpady opakowaniowe z gospodarstw domowych, przemysłu i handlu
	Belgia	2 niekonkurujące ze sobą (1 dla gospodarstw domowych, 1 dla przemysłu i handlu)	Odpady opakowaniowe z gospodarstw domowych, przemysłu i handlu
	Francja	1	Odpady opakowaniowe z gospodarstw domowych
	Holandia	1	Odpady opakowaniowe z gospodarstw domowych, przemysłu i handlu
	Niemcy	10	Odpady opakowaniowe z gospodarstw domowych
	Słowacja	13	Odpady opakowaniowe z gospodarstw domowych
	Czechy	1	Odpady opakowaniowe z gospodarstw domowych, przemysłu i handlu
	Polska	26	Odpady opakowaniowe z gospodarstw domowych, przemysłu i handlu

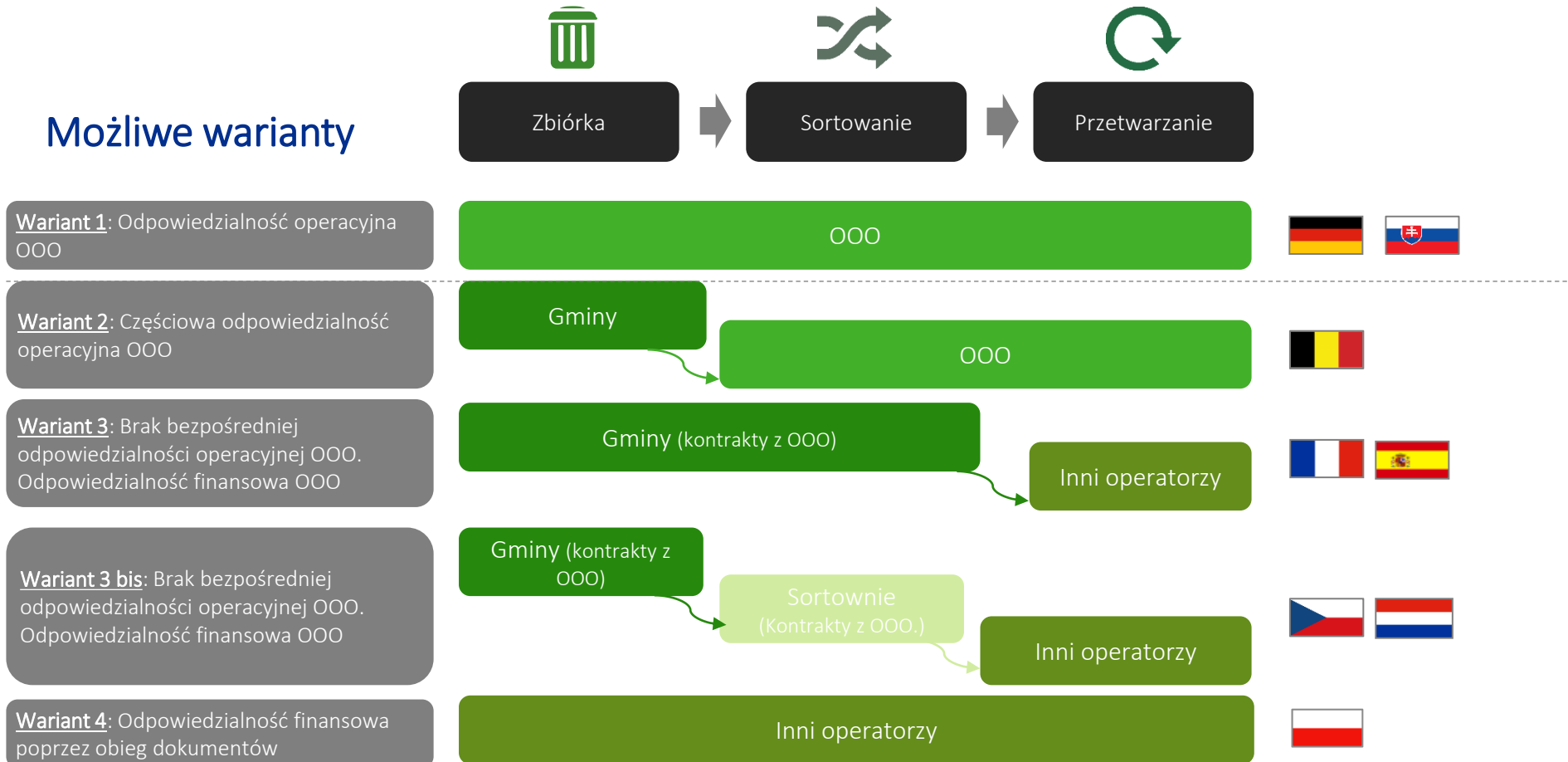
1) Role i cele

Ramowa Dyrektywa Odpadowa, art. 8a

Punkt 1. a) „Państwa członkowskie w wyraźny sposób określają role i obowiązki wszystkich odpowiednich zaangażowanych podmiotów, w tym producentów produktów, wprowadzających produkty do obrotu w państwie członkowskim, organizacji realizujących w ich imieniu obowiązki wynikające z rozszerzonej odpowiedzialności producenta, prywatnych lub publicznych podmiotów gospodarujących odpadami, władz lokalnych oraz, w stosownych przypadkach, podmiotów zajmujących się ponownym użyciem i przygotowaniem do ponownego użycia oraz przedsiębiorstw gospodarki społecznej.”

1) Role i cele

Możliwe warianty

1) Role i cele

Analiza każdego z wariantów*

	Zgodność z wytycznymi UE	Możliwość zastosowania w Polsce
Wariant 1: Odpowiedzialność operacyjna OOO	●	●
Wariant 2: Częściowa odpowiedzialność operacyjna OOO	●	●
Wariant 3: Brak bezpośredniej odpowiedzialności operacyjnej OOO. Odpowiedzialność finansowa OOO	●	●
Wariant 3 bis: Brak bezpośredniej odpowiedzialności operacyjnej OOO. Odpowiedzialność finansowa OOO	●	●
Wariant 4: Odpowiedzialność finansowa poprzez obieg dokumentów	●	●

* Zgodność oceniono na podstawie zgodności z obowiązującym prawodawstwem, a także szczegółowej analizy każdej kategorii interesariuszy

2) Pokrycie kosztów

Ramowa Dyrektywa Odpadowa, art. 8a

Punkt 4. "Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by wysokość wkładów finansowych płaconych przez producenta produktu w celu wypełnienia jego obowiązków wynikających z rozszerzonej odpowiedzialności producenta:

- pokrywała następujące koszty związane z produktami, które producent wprowadza do obrotu w danym państwie członkowskim,
- w przypadku zbiorowego wypełniania obowiązków wynikających z rozszerzonej odpowiedzialności producenta, była zróżnicowana, w miarę możliwości, dla poszczególnych produktów lub grup podobnych produktów,
- kosztów niezbędnych do świadczenia usług gospodarowania odpadami w sposób efektywny kosztowo."

2) Pokrycie kosztów

Istniejące możliwości w krajach europejskich

Koszty są:	OOO mogą pokrywać:	
	Koszt selektywnie zbieranego odpadu	Koszt selektywnie i częściowo niselektywnie zebranego odpadu
Bezpośrednio pokrywane przez OOO	 	
Finansowane przez OOO poprzez zwroty do gmin		
Finansowane przez OOO poprzez zwroty do gmin, sortowni	 Dla gospodarstw domowych	
Niefinansowane przez OOO bezpośrednio	 Dla przedsiębiorstw	

2) Pokrycie kosztów

Kto otrzymuje przychód ze sprzedaży surowców?

- Przypadek a) OOO otrzymują przychody ze sprzedaży posegregowanych odpadów

W takim przypadku OOO finansują całkowity koszt zbiórki i sortowania przekazując środki gminom (np. Belgia).

Zaleta: wyraźne rozróżnienie między kosztami operacyjnymi (stałymi, z możliwością optymalizacji) a przychodami (zmiennymi wraz z cenami surowców); szansa dla OOO, aby czerpać korzyści z materiałów i mieć lepszą kontrolę nad działaniami związanymi z recyklingiem.

- Przypadek b) Gminy lub sortownie uzyskują przychody ze sprzedaży posegregowanych odpadów

W takim przypadku PRO finansują koszt netto zbiórki i/lub sortowania, tj. koszt zbiórki i sortowania pomniejszony o cenę posortowanego materiału sprzedanego prywatnym operatorom. (Francja, Czechy)

Zaleta: Minimalne „zakłócenia” rynku recyklingu przez OOO

2) Pokrycie kosztów

▶ Jak wyceniane są koszty do pokrycia przez OOO?

Koszty referencyjne (standaryzowane):

Koszty ustalane są na podstawie:

- Informacji rynkowych: analizowane są koszty standardowego poziomu usług w celu oszacowania pierwszych kosztów referencyjnych
- Podejścia teoretycznego: oceniane są koszty zoptymalizowanego systemu zbierania i sortowania umożliwiającego świadczenie usług na minimalnym poziomie i osiągnięcie celów krajowych
- Cen rynkowych: brane są pod uwagę ceny rynkowe różnych materiałów, transportu itp.

Rzeczywiste koszty

- Koszty rzeczywiste można określić na podstawie: Faktury: w Belgii zwrot kosztów może opierać się na fakturze wypłaconej przez gminy firmom podwykonawczym, które zbierają i sortują odpady opakowaniowe

Koszty referencyjne mogą uwzględniać:

- Rodzaj materiału
- Środowisko / gęstość zaludnienia
- Schematy zbierania
- Wydajność systemu
- Jakość zebranych/sortowanych odpadów

Koszty podlegają zwrotowi:

- Za tonę do recyklingu (Francja)
- Na tonę i na mieszkańca (Belgia)
- Za zebraną tonę (Czechy, Holandia)

Raport przygotowany przez Deloitte na zlecenie Konfederacji Lewiatan:

[LINK](#)

3) Uczciwa konkurencja

Ramowa Dyrektywa Odpadowa, art. 8a

Punkt 1. d) „Państwa członkowskie [...] zapewniają równe traktowanie poszczególnych producentów produktów, niezależnie od ich pochodzenia czy wielkości, nie nakładając nieproporcjonalnego obciążenia regulacyjnego na producentów małych ilości produktów, w tym również na małe i średnie przedsiębiorstwa.”

Punkt 3. „Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by wszyscy producenci produktów lub organizacje realizujące w imieniu producentów produktów obowiązki wynikające z rozszerzonej odpowiedzialności producenta:

- mieli jasno określony zasięg geograficzny, produktowy i materiałowy
- zapewniali odpowiednią dostępność systemów zbierania odpadów
- posiadali środki finansowe lub środki finansowe i organizacyjne niezbędne do wypełnienia swoich obowiązków w zakresie ROP
- prowadzili odpowiedni mechanizm samokontroli
- udostępniali publicznie informacje o realizacji celów w zakresie gospodarowania odpadami”

3) Uczciwa konkurencja

Regulator

Ramowa Dyrektywa Odpadowa, art. 8a

„Jeżeli na terytorium danego państwa członkowskiego wiele organizacji realizuje w imieniu producentów produktów obowiązki wynikające z systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta, to zainteresowane państwo członkowskie wyznacza co najmniej jeden organ niezależny od prywatnych interesów lub organ publiczny do nadzoru realizacji obowiązków wynikających z rozszerzonej odpowiedzialności producenta.”

3) Uczciwa konkurencja

▶ Przykłady organów nadzorujących w Europie

Kraj	Organ nadzorujący i jego rola
Francja	<ul style="list-style-type: none"> - Francuska Agencja Zarządzająca w zakresie Środowiska i Energetyki (ADEME - French Environment and Energy Management) - Cel strategiczny: osiągnięcie przez Francję neutralności klimatycznej do 2050 r. - Aktywności związane z ROP prowadzone są za pomocą Dyrekcji Nadzoru nad Jednostkami Objętymi ROP (DSREP). Jest ona utrzymywana z wpłat producentów lub obsługujących ich OOO (ich wysokości są publikowane każdego roku). Główne zadania: <ul style="list-style-type: none"> - Nadzorowanie bieżących działań producentów - Analiza działań producentów względem osiągania wyznaczonych celów <p>W celu realizacji powyższych zadań wdrożony został System Deklaracyjny dla Jednostek Objętych ROP (SYDEREP), poprzez który producenci raportują swoje dane. Na ich podstawie ADEME/DSREP publikuje coroczne raporty prezentujące dane dla poszczególnych typów opakowań wprowadzonych na rynek oraz poddanych recyklingowi.</p>
Niemcy	<ul style="list-style-type: none"> - Centralny Rejestr Opakowań - Zentrale Stelle Verpackungsregister (ZSVR) - Organizacja jest własnością organizacji odzysku i przynależność do niej jest obowiązkowa na mocy niemieckiego rozporządzenia w sprawie opakowań. - Oblicza udział w rynku poszczególnych OOO w odniesieniu do opakowań licencjonowanych przez producentów zobowiązanych do udziału w systemie. - Nadzoruje przeprowadzenie losowania przypisującego OOO do regionów - Nadzoruje przypisanie do obszarów geograficznych poszczególne OOO – rozlicza obowiązek zrealizowany przez odbiorcę odpadów w zakresie ilości zebranych opakowań przypisanej do OOO wraz z udziałem kosztów do pokrycia
Słowacja	<ul style="list-style-type: none"> - Ministerstwo Środowiska - Producenci i importerzy mogą zmieniać obsługującą ich OOO tylko raz na rok, i mogą mieć kontrakt z tylko jedną OOO naraz - Centrum koordynacyjne organizuje losowanie gmin nieobjętych kontraktami. Będzie też występować w roli strony trzeciej w rozwiązywaniu sporów dotyczących kosztów

4) Zarządzanie i nadzór

Ramowa Dyrektywa Odpadowa, art. 8a

Punkt 1. c) „Państwa członkowskie [...] zapewniają, by działał system sprawozdawczy służący do gromadzenia danych dotyczących produktów wprowadzanych do obrotu w państwach członkowskich przez producentów produktów objętych systemem rozszerzonej odpowiedzialności producenta oraz danych na temat zbierania i przetwarzania odpadów pochodzących z tych produktów, określając, w stosownych przypadkach, przepływy materiałów odpadowych.”

4) Zarządzanie i nadzór

▶ Transparentność i raportowanie

Rodzaje danych do raportowania:

Dane do raportowania:	Przez:
Opakowania wprowadzone na rynek	Producenci
Zebrane i przetworzone opakowania	Gminy lub prywatni operatorzy
Koszty zbiórki i przetworzenia opakowań	Gminy lub prywatni operatorzy

4) Zarządzanie i nadzór

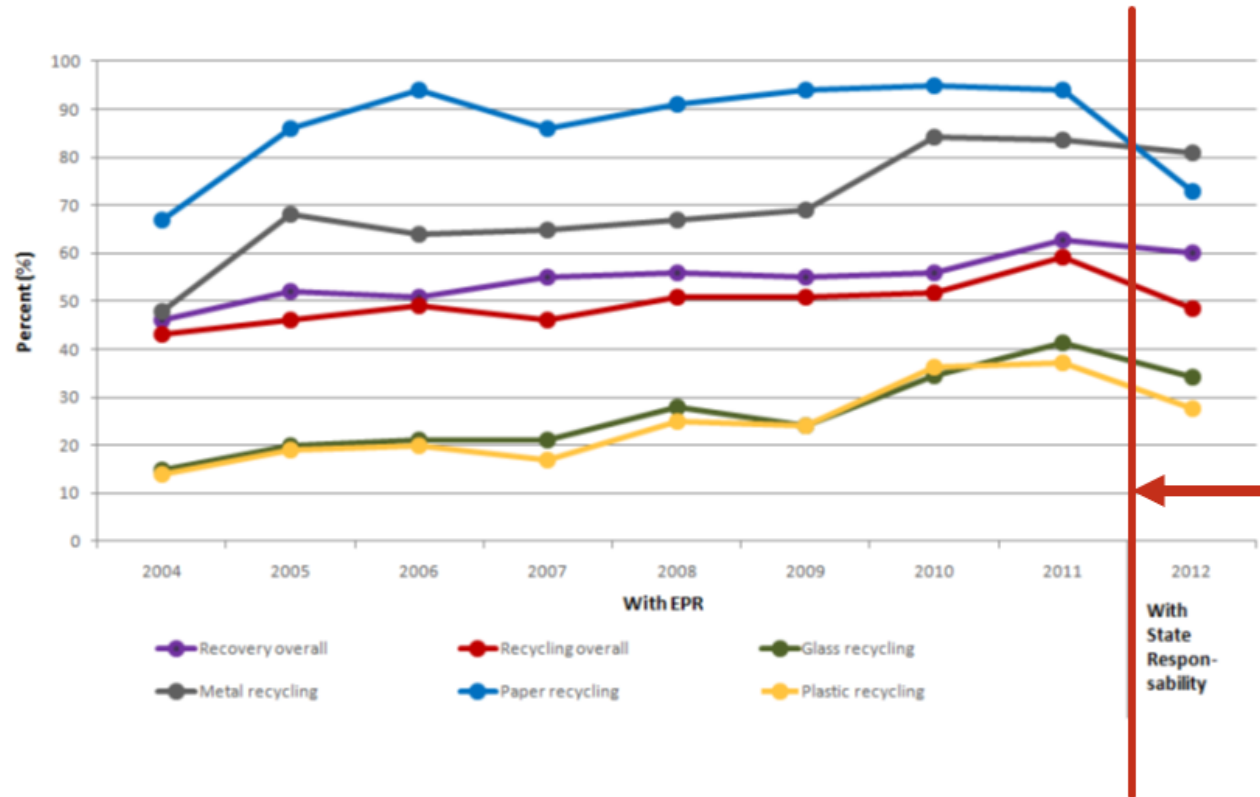
Nadzór nad interesariuszami

Nadzorowani interesariusze:	Nadzorowane obowiązki:	Źródło finansowania audytów
Producenci	<ul style="list-style-type: none"> - Rejestracja w odpowiednich rejestrach - Deklarowanie prawdziwych danych dot. opakowań wprowadzanych na rynek 	<ul style="list-style-type: none"> - OOO i Przedsiębiorcy - Instytucje centralne (Holandia: audyty zleca Ministerstwo Infrastruktury i Środowiska, a Inspektorat ds. środowiska nadzoruje czy producenci spełniają wymogi ustawy o opakowaniach)
OOO	<ul style="list-style-type: none"> - Posiadanie autoryzacji do działania oraz możliwość obsłużenia odpadów zgodnie z licencją <ul style="list-style-type: none"> • Belgia: Międzyregionalny Komitet Opakowań (IPC) udziela zgód dla OOO • Niemcy i Francja: rząd zatwierdza odpowiednie plany - Osiąganie określonych celów <ul style="list-style-type: none"> • Belgia: Międzyregionalny Komitet Opakowań (IPC) monitoruje osiągnięcie celów 	<ul style="list-style-type: none"> - OOO - Instytucje centralne - Przedsiębiorcy (Niemcy: przedsiębiorcy domagają się przyznania nowej izbie rozliczeniowej rządowych uprawnień do monitorowania i kontrolowania systemu ROP)
Gminy	<ul style="list-style-type: none"> - Deklarowanie rzetelnych danych dot. odpadów opakowaniowych zebranych z rynku 	<ul style="list-style-type: none"> - OOO (Holandia: 20% gmin jest co roku kontrolowanych w Holandii przez OOO) - Instytucje centralne i regionalne
Prywatni operatorzy	<ul style="list-style-type: none"> - Deklarowanie rzetelnych danych dot. odpadów opakowaniowych zebranych z rynku - Deklarowanie rzetelnych danych dot. recyklingu odpadów opakowaniowych - Posiadanie możliwości do przetworzenia raportowanych odpadów opakowaniowych 	<ul style="list-style-type: none"> - OOO - Gminy - Instytucje centralne

Dwa główne modele finansowania | który wybrać?

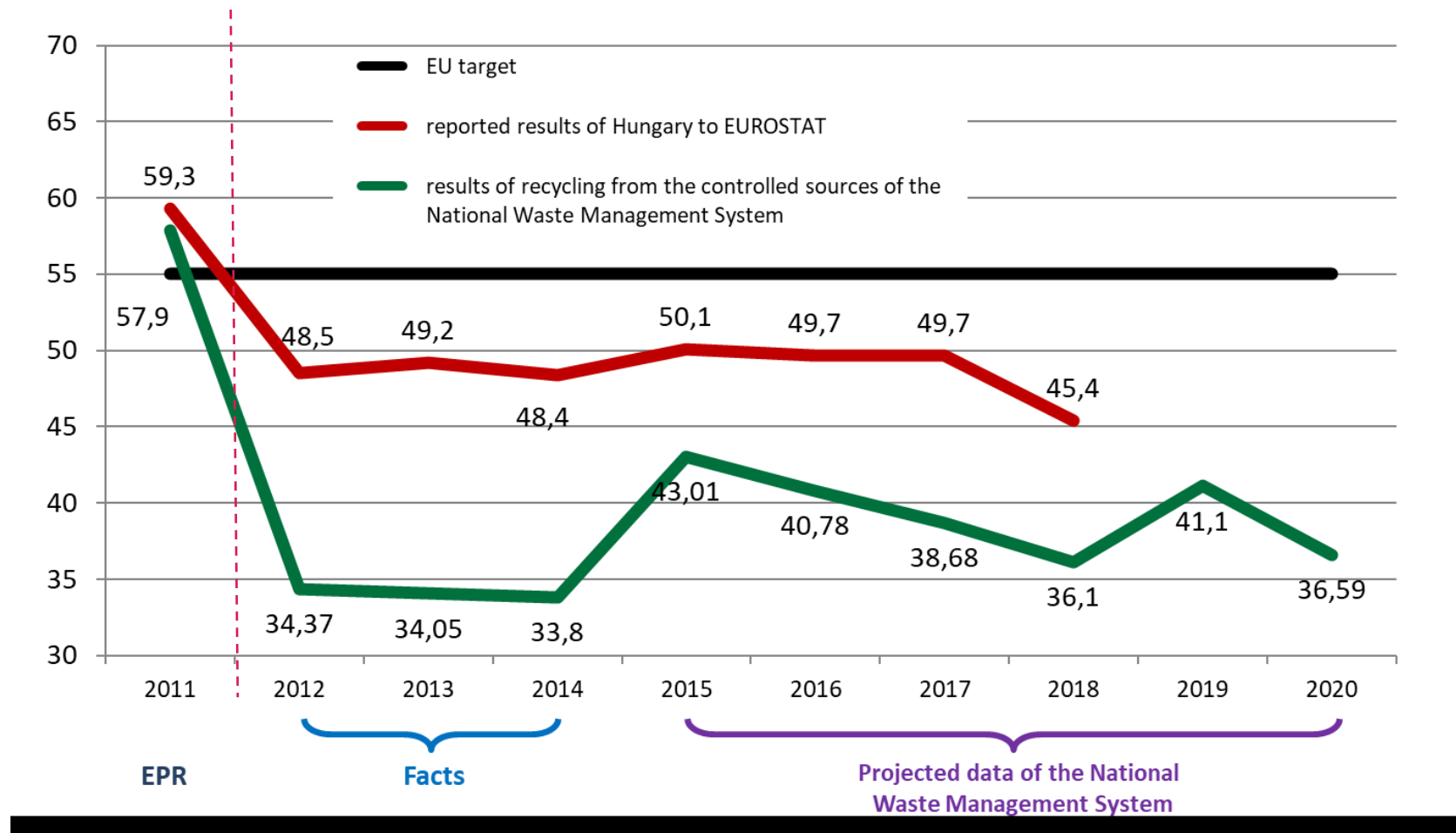

Przykład węgierski | wprowadzenie zarządzania środkami od Wprowadzających przez Państwo

Wprowadzenie
Instytucji
Państwowej
OHU

Przykład węgierski | podsumowanie

Przykład węgierski | mechanizm

- Zbiórka selektywna zarządzana przez gminy ale **NHKV wpływa na wybór firm gospodarujących odpadami.**
- **NHKV określa poziom, do którego będzie przekazywane dofinansowanie.** Jeśli zbiórka jest wyższa, dofinansowania nie ma.
- **Strumień odpadów w rękach instytucji państwowej.**
- **Zbiórka niektórych frakcji nie jest w ogóle finansowana** (wielomateriałowe).
- **Ministerstwo próbuje, którzy recyklerzy uczestniczą w systemie.**
- Brak elastyczność ze względu na wszechobecne przetargi w tym na sprzedaż odpadów opakowaniowych – **liczy się najwyższa cena oferowana przez recyklera.**
- **Brak związku pomiędzy zbiórką, recyklingiem i wprowadzającymi.**

Przykład węgierski | konsekwencje

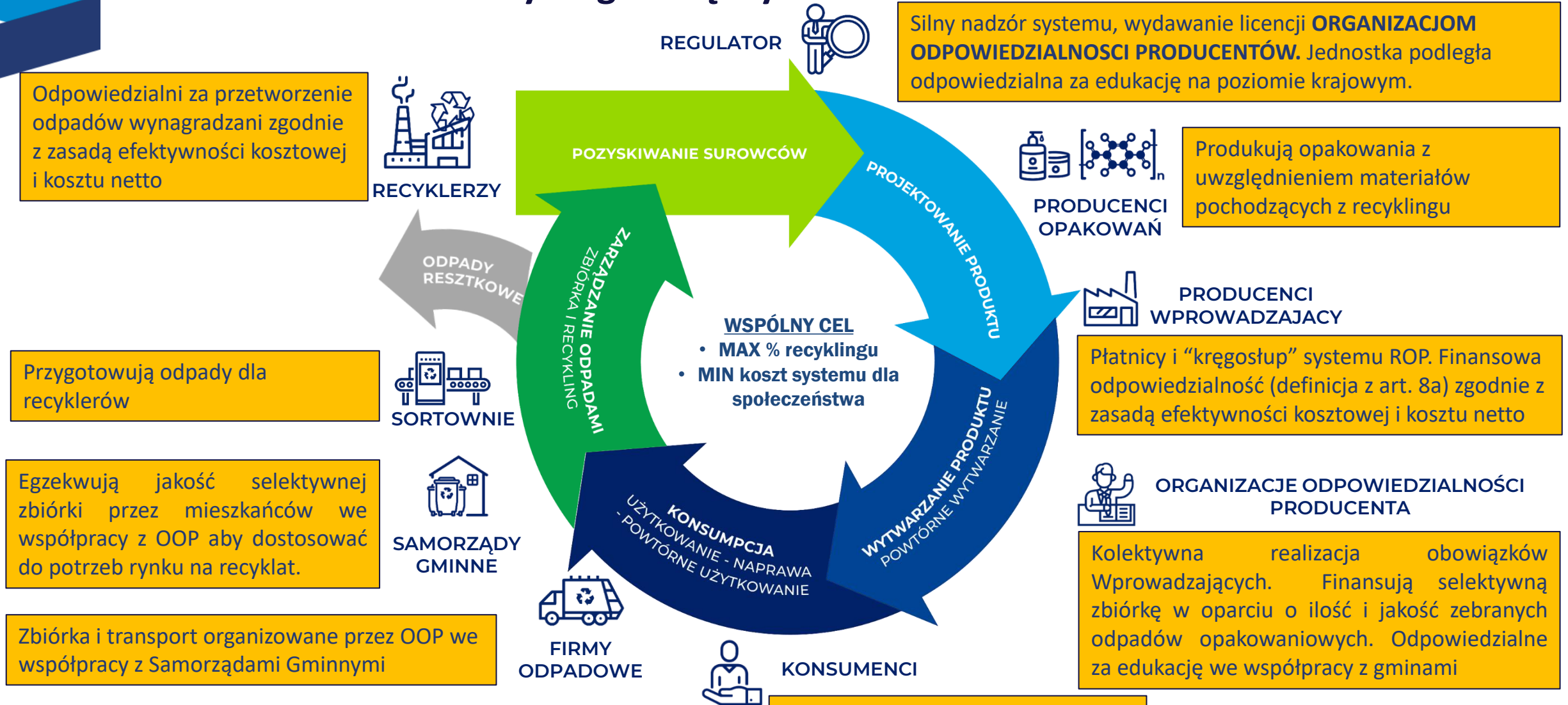
- **Płatności przekazywane z 1-1,5 r. opóźnieniem**, w tym dla recyklerów.
- **80% środków zasila węgierski budżet** – koszty nie są pokrywane, brak inwestycji prywatnych, brak planowania.
- **Koszty dla wprowadzających wzrosły**, a dla gospodarujących odpadami **strumień dofinansowania spadł**.
- Kilka przypadków **ograniczania dofinansowania** ze względu na zwiększone potrzeby budżetu państwa.
- **Dostęp do danych utrudniony**.
- Ze względu na źle działający system **ciągła „restrukturyzacja”**.
- Spadające poziomy recyklingu = **spadające zapotrzebowanie na usługi recyklerów**.
- **Wycofanie się z Węgier wielu przedsiębiorstw prywatnych**, w tym również z obszaru zbiórki i sortowania.

4. Proponowane rozwiązania systemu ROP dla Polski

Postulaty Konfederacji Lewiatan

- **Ustawa wdrażająca ROP powinna określać ramy całego systemu gospodarki odpadami opakowaniowymi i stanowić fundament i pierwszy projekt dla zmian systemowych.**
- **Fundamentalna zmiana założeń projektu ustawy**, gdy w opublikowanej wersji,
 - nie jest on zgodny z wymaganiami określonymi w art. 8a dyrektywy
 - nie umożliwi osiągnięcia rosnących poziomów recyklingu
 - wygeneruje nieproporcjonalnie do celu wysokie koszty dla wszystkich interesariuszy
- **zapewnienie szerokiej platformy dialogu** uwzględniającej wszystkich interesariuszy projektowanego systemu (zgodnie z *Ekosystemowym modelem biznesowym*) ukonstytuowanej jako **Rada Dialogu Interesariuszy ROP**
- **przygotowanie nowego projektu**, poprzez pryzmat celów środowiskowych a nie poszczególnych interesariuszy, z pełnym uwzględnieniem elementów art. 8a dyrektywy

Jasno określone role i obowiązki uczestników system ROP zgodne z obszarem wpływu synergia między interesariuszami

Optymalny System ROP | Założenia - Wprowadzający

- **Podmioty objęte obowiązkami powinny mieć narzędzie do ich realizacji. Wprowadzający jako płatnicy działania system i odbiorcy jego produktu (przetworzonych opakowań) powinni być “kręgosłupem” systemu ROP.**
- **Środki z tytułu ROP od wprowadzających przeznaczone wyłącznie na zadania wynikające z dyrektywy:**
 - selektywna zbiórka odpadów, transport i przetwarzanie w celu osiągnięcia wymaganego poziomu recyklingu,
 - edukacja, kampanie w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami opakowaniowymi,
 - gromadzenie danych i realizacja obowiązków sprawozdawczych.
- **System ROP powinien zapewniać sprawczość i wpływ wprowadzających na:**
 - organizację systemu - przeznaczanie wpłacanych środków (wyłącznie zadania wynikające z ROP)
 - realizację własnych obowiązków (poprzez kontrolę, komu powierzamy realizację)
- **Realizacja obowiązków: optymalnie za pośrednictwem organizacji odpowiedzialności przedsiębiorców (doświadczenie, możliwość wyboru przez wprowadzającego), która przejmuje obowiązki wprowadzających – realizuje je organizacyjnie i odpowiada za osiągnięcie poziomów recyklingu**
- **Ekomodulacja: zróżnicowanie stawek w zależności od zrównoważenia opakowania (hierarchia postępowania z odpadami) – ekoprojektowanie)**
- **Harmonizacja wymagań na poziomie UE: w szczególności oznakowanie produktów**
- **Platforma dialogu wszystkich uczestników łańcucha wartości opakowań.**

Optymalny System ROP | Założenia - OOP

- Organizacje Odpowiedzialności Przedsiębiorców (OOP) tworzą systemy ROP w celu realizacji wszystkich obowiązków w ramach ROP
- OOP realizują obowiązki odnośnie wszystkich opakowań wprowadzanych w tym opakowań jednostkowych jak i zbiorczych i transportowych
- OOP działają w formule non-for-profit przeznaczając wszystkie środki na realizację zadań w ramach ROP w tym na regionalne działania edukacyjne
- Działają na podstawie zezwolenia wydanego przez określony organ (Regulatora) po spełnieniu określonych kryteriów
- Stają się właścicielem odpadów po sortowaniu jak i:
 - Identyfikują właściwych recyklerów
 - Organizują transport
 - Prowadzą rozliczenia finansowe z sortowniami i recyklerami
- Odprowadzają X% przychodów do NFOŚ na działania edukacyjne

Optymalny System ROP | Założenia - SAMORZĄDY

- Samorządy ustawowo odpowiedzialne za gospodarkę odpadami komunalnymi a w ramach odpadów opakowaniowych współpracują z OOP lub powierzają im odpowiedzialność operacyjną za zbiórkę selektywną
- Zbiórka selektywna jest prowadzona wg. prawnie określonych standardów jak i wprowadza się zasady określające kiedy uznaje się, iż odpad został zebrany selektywnie (% zanieczyszczeń)
- Współpraca pomiędzy Samorządem a OOP może się odbywać na podstawie umowy trójstronnej gdzie trzecią stroną jest firma gospodarująca odpadami.
- W przypadku braku nawiązania współpracy pomiędzy Samorządem a OOP lub w przypadku Samorządów dużych (do określenia) chcących współpracować z kilkoma OOP, przyporządkowania dokonuje się poprzez losowanie

Optymalny System ROP | Założenia – REGULATOR, NFOŚiGW, RADA

- Prowadzi nadzór nad systemem ROP
- Wydaje zezwolenia dla OOP po spełnieniu przez OOP określonych kryteriów i cofa zezwolenie przy naruszeniu przez OOP kryteriów
- Regulator prowadzi okresowe losowania przyporządkowujące OOP do samorządów, losowania są prowadzone wg. zasad określonych w ustawie
- Regulator określa średni koszt referencyjny netto gospodarki odpadami opakowaniowymi dla każdej frakcji oddzielnie
- NFOŚ finansuje działania związane z podnoszeniem świadomości mieszkańców odnośnie efektywnej zbiórki selektywnej na poziomie kraju
- Rada Interesariuszy ROP – analizuje system ROP, opiniowanie strategii, planów i prawa, składa postulaty legislacyjne

Optymalny System ROP | Założenia – efektywność kosztowa

- W celu określania kosztu netto, poza sprawozdawczością dotyczącą mas odpadów odbieranych selektywnie jak i przekazywanych do recyklingu wprowadza się sprawozdawczość:
 - Kosztów zbiórki selektywnej
 - Kosztów sortowania
 - Przychodów ze sprzedaży surowców wtórnych do recyklera
- Koszt netto jest wyliczany na każdy materiał opakowaniowy oddzielnie i zabrania się cross-finansingu pomiędzy materiałami
- Wysokość stawki dla Wprowadzających powinna uwzględniać koszty netto jak i inne kryteria jak zawartość recyklatu (dla tw. szt), możliwość sortowania, hierarchię postępowania z odpadem i inne.
- W przypadku gdy cena materiału do recyklingu jest ujemna, koszt ten pokrywa przedsiębiorca wprowadzający
- OOP pokrywają koszty zbiórki selektywnej i innych działań niezbędnych mających na celu optymalizację tej zbiórki w ramach odpadów opakowaniowych ze strumienia komunalnego
- OOP pokrywają koszty (gdy jest to celowe) zbiórki i przygotowania do recyklingu odpadów opakowaniowych ze strumienia Przemysł&Handel (PiH)

5.

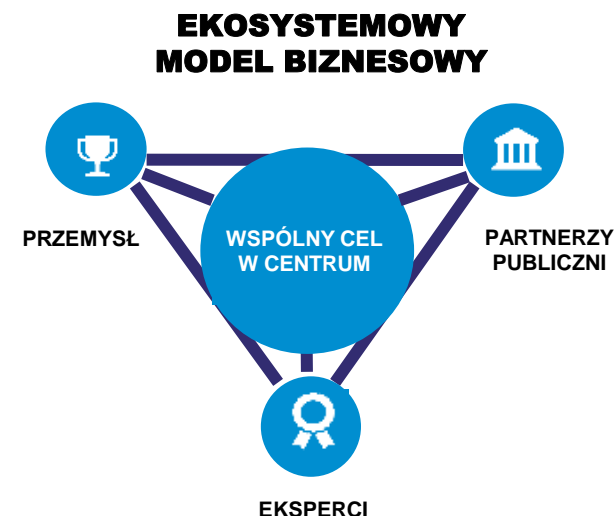
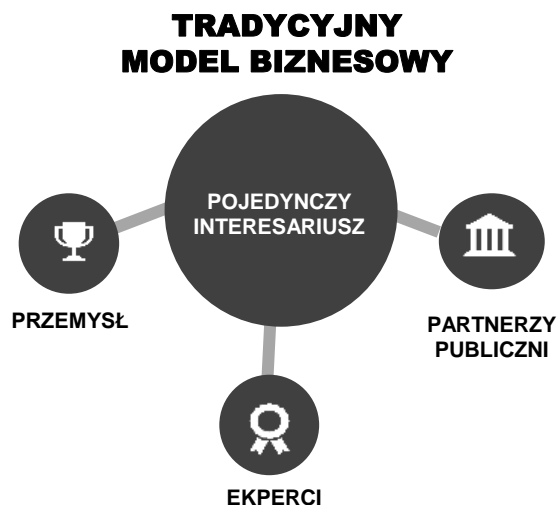
Pytania, dyskusja

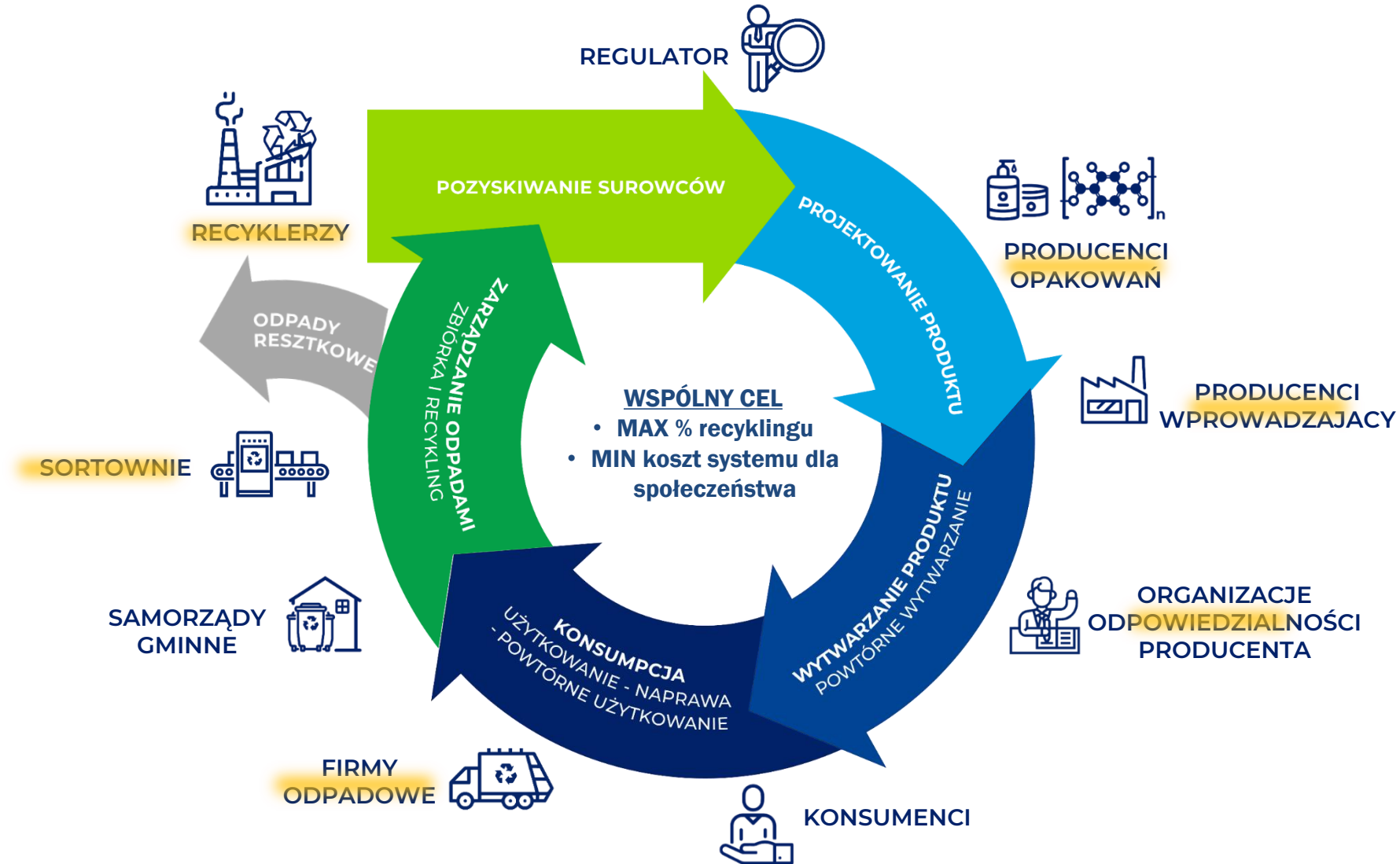
Rada Dialogu Interesariuszy ROP

Ekosystemy, w obliczu nowych wyzwań, potrzebują radykalnej zmiany w konfiguracji -> Forum Dialogu

Ustawa o ROP może (i) utrwalić obecną błędną konfigurację lub (ii) umożliwić nową.

Współzależny system uczestników współpracujących nad wspólnym celem i odblokowujący możliwości, które nie mogłyby inaczej istnieć.

- powołana w kwietniu 2020 r.
- > 30 firm /członków KL
- **Reprezentujący łańcuch wartości**
- > 80 spotkań cotygodniowych
- > 200 godzin dyskusji
- 4 stanowiska

Dziękujemy za uwagę!

Dorota Zawadzka-Stępnia
Dyrektorka Departamentu Energii i Zmian Klimatu

Konfederacja Lewiatan

dzawadzka-stepniak@lewiatan.org

tel. (+48 22) 55 99 925 kom. (+48) 502 117 112